

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова приймальної комісії
проф. Безлюдний О.І.

_____ 2017 р.
«__» _____

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ «Банківська справа та страхування»

(денна та заочна форми навчання)

(з нормативним терміном навчання 1 рік і 10 місяців)

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Умань–2017

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Проведення фахового вступного випробування в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини для студентів, що закінчили повний курс навчання за освітнім ступенем «бакалавр», ОКР «спеціаліст» і мають бажання продовжити освіту з метою отримання освітнього ступеня «магістр» зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування з нормативним терміном навчання 1 рік 10 місяців, здійснюється науково-педагогічними працівниками на підставі наказу ректора університету.

Під час фахового вступного випробування за допомогою комплексних завдань перевіряються знання вступників, а також вміння та навички, що визначені у освітньо-кваліфікаційній характеристиці бакалавра, спеціаліста.

Основною метою вступного екзамену з банківської справи та страхування є перевірка знань та вмінь абітурієнтів.

Абітурієнт повинен **знати**:

- економіко-правові аспекти функціонування банківської системи України;
- сучасні методи ефективного управління банківською діяльністю;
- тенденції розвитку та економічну ефективність надання банківських послуг і проведення банківських операцій;
- особливості стратегії страхової діяльності;
- види ризиків, що супроводжують процес страхової діяльності, методи контролю в сфері страхової діяльності.

Абітурієнт повинен **вміти**:

- ефективно використовувати у своїй подальшій трудовій діяльності набуті знання щодо:
  - o характеристики грошового обігу в Україні, механізмів розвитку інфляції та шляхів її подолання;
  - o суті та порядку здійснення банківських операцій;
  - o шляхів залучення банками коштів і напрямів узгодження економічних інтересів банківських установ і клієнтів.
- обґрунтовувати управлінські рішення в процесі страхового менеджменту;
- оцінювати ризики за діяльності страховика;
- здійснювати контроль за діяльністю страхової компанії.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ знань і вмінь абітурієнтів

Високий рівень	
194,0 – 200,0	абітурієнт ґрунтовно, повно та послідовно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, застосовує фактичні та статистичні дані, які підтверджують відповідь на питання; демонструє знання законодавчих і нормативних актів України.
187,0 – 193,0	абітурієнт ґрунтовно і повно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, використовує фактичні та статистичні дані, які підтверджують відповідь на питання; демонструє знання законодавчих і нормативних актів України.
181,0 – 186,0	абітурієнт ґрунтовно і повно викладає навчально-науковий матеріал, володіє методами дослідження, уміє виділити теоретичне і фактичне в матеріалі; виявляє повне розуміння матеріалу, обізнаний з теоретичними підходами і концепціями, логічно і послідовно обґрунтовує свої думки; глибоко розкриває суть питання, використовує фактичні та статистичні дані, які підтверджують відповідь на питання.
Достатній рівень	
171,0 – 180,0	абітурієнт виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Абітурієнт уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал, робить власні висновки, виявляє частково евристичний інтерес.
162,0 – 170,0	абітурієнт виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Абітурієнт уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал, робить власні висновки.

152,5 – 161,0	абітурієнт виявляє достатні знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; у відповіді є поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і незначні порушення норм літературної мови. Абітурієнт уміє зіставляти та узагальнювати засвоєний матеріал.
Середній рівень	
143,0 – 151,6	абітурієнт виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; допускає помилки в мовленнєвому оформленні. Абітурієнт частково розкриває питання при допомозі викладача.
134,0 – 142,0	абітурієнт виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; допускає помилки в мовленнєвому оформленні.
124,0 – 133,0	абітурієнт виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, але допускає значні помилки у викладі матеріалу, які свідчать про недостатньо глибоке засвоєння теоретичних понять; володіє матеріалом на репродуктивному рівні, демонструє початкові вміння; допускає значні помилки в мовленнєвому оформленні.
Низький рівень	
116,0 – 123,4	абітурієнт виявляє поверхові знання навчальної програми; не вміє виділити теоретичний і фактичний матеріал; непослідовно і невпевнено відповідає на запитання; допускає порушення норми літературної мови.
111,0 – 115,0	абітурієнт виявляє поверхові знання навчальної програми; не вміє виділити теоретичний і фактичний матеріал; непослідовно і невпевнено відповідає на запитання; допускає грубі порушення норми літературної мови.
106,0 – 110,0	абітурієнт виявляє поверхові знання навчальної програми; не вміє виділити теоретичний і фактичний матеріал; неправильно відповідає на запитання; допускає грубі порушення норми літературної мови.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Банківська система

1. Роль і місце комерційних банків у банківській системі. Сутність комерційного банку.
2. Типи та функції банків, принципи їх діяльності.
3. Порядок заснування банківської установи.
4. Процес ліцензування банківської діяльності.
5. Сучасні банківські системи країн світу.
6. Процес становлення та розвитку банківської системи України.
7. Зміст функцій та операцій Національного банку України.
8. Структура та форми управління Національного банку України.
9. Принципи й умови кредитування банківськими установами.
10. Форми забезпечення повернення банківських позичок.
11. Процес банківського кредитування.
12. Сутність інвестиційних операцій банків із цінними паперами.
13. Зміст ліквідності та платоспроможності банку.
14. Процес управління банківськими ризиками.
15. Прибутковість банку, засоби її підвищення.
16. Особливості процесу управління ресурсами комерційного банку.
17. Міжбанківські розрахунки в Україні.
18. Зміст розрахунків з використанням пластикових карток.
19. Види валютних операцій комерційних банків. Особливості ведення валютних рахунків клієнтів.
20. Валютні ризики та методи управління ними.
21. Види нетрадиційних банківських операцій і послуг.
22. Порядок формування депозитних ресурсів комерційного банку.
23. Особливості та структура запозиченого капіталу.
24. Власний капітал комерційного банку, його структура і особливості формування.
25. Поняття фінансової стійкості банку.

Банківські операції

1. Сутність та основні принципи діяльності комерційного банку.
2. Порядок реєстрації комерційного банку та ліцензування його діяльності.
3. Організаційна структура комерційного банку.
4. Доходи, витрати та прибуток банку.
5. Стратегія комерційного банку та складові успіху його діяльності.
6. Ресурси комерційного банку, їх склад та структура.
7. Власний капітал комерційного банку та його формування.
8. Залучений капітал комерційного банку та його характеристика.
9. Запозичені кошти комерційного банку.
10. Порядок та умови здійснення депозитних операцій комерційного банку.
11. Управління ресурсами комерційного банку.
12. Загальні основи операцій банку з розрахунково-касового обслуговування клієнтів.
13. Форми безготівкових розрахунків.
14. Ведення рахунків клієнтів.
15. Міжбанківські розрахунки, їх характеристика, організація здійснення.
16. Розрахунки з використанням пластикових карток.
17. Касові операції комерційних банків.
18. Банківський кредит та його класифікація.
19. Умови та порядок укладення кредитної угоди. Кредитний договір.
20. Етапи процесу кредитування.
21. Засоби захисту від кредитного ризику.
22. Методи кредитування клієнтів банку.
23. Характеристика та види векселів.
24. Характеристика діяльності банків на ринку цінних паперів.
25. Банківська система України. Види банків та банківських об'єднань.

Страхові послуги

1. Суть страхової послуги та її специфічні ознаки.
2. Формування попиту на страхові послуги.
3. Етапи реалізації страхових послуг.
4. Поняття, зміст та основні вимоги до страхових договорів.
5. Права та обов'язки учасників страхового договору.
6. Необхідність, суть та особливості страхового захисту життя та пенсій.
7. Особливості страхування громадян від нещасних випадків.
8. Необхідність, сутність та форми медичного страхування.
9. Добровільне медичне страхування: сутність та особливості проведення.
10. Страхування наземного транспорту.
11. Специфіка, механізм, об'єкти та форми страхування в сільському господарстві.
12. Особливості страхування сільськогосподарських культур та багаторічних насаджень, його різновиди.
13. Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів.
14. Сутність і економічний зміст страхування кредитних ризиків.
15. Необхідність і значення майнового страхування, його основні види.
16. Необхідність та особливості страхування авіаційних ризиків.
17. Страхування будівельно-монтажних ризиків.
18. Страхування машин від поломок.
19. Страхування вантажів, що перевозяться автотранспортом.
20. Суть, види та особливості страхування морських ризиків.
21. Страхування професійної відповідальності громадян.
22. Страхування будівель, споруд та іншого майна, що належить громадянам.
23. Страхування сільськогосподарських тварин.
24. Страхування відповідальності товаровиробників.
25. Страхування майна юридичних осіб від вогню та інших небезпек.

Страховання

1. Необхідність і форми страхового захисту.
2. Сутність і функції страхування.
3. Принципи страхування.
4. Класифікація страхування за економічними ознаками.
5. Класифікація страхування за об'єктами.
6. Класифікація страхування за юридичними ознаками. Обов'язкове та добровільне страхування.
7. Розмежування ризиків та їх оцінка.
8. Ризик-менеджмент у страхуванні.
9. Страховий тариф, його суть та структура. Роль нетто-ставки в страховому тарифі.
10. Загальна характеристика становлення і розвитку страхового ринку України.
11. Класифікація суб'єктів страхового ринку.
12. Організаційні форми та структура страхових компаній.
13. Об'єднання страховиків та їх функції.
14. Економічний зміст та класифікація особистого страхування.
15. Економічна суть та особливості страхування відповідальності.
16. Економічний зміст, об'єкти та види страхування майна.
17. Правове забезпечення страхування.
18. Проблеми та напрями вдосконалення державної політики в галузі страхування.
19. Сутність і роль перестраховання, його основні методи.
20. Співстрахування та механізм його дії.
21. Склад та економічний зміст доходів страховика.
22. Склад та економічний зміст витрат страхової компанії.
23. Поняття фінансової надійності страховика.
24. Інвестиційна політика страховика.
25. Роль страхування в ринковій економіці.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аналіз банківської діяльності : [підручник] / [А.М. Герасимович, І.М. Парасій-Вергуненко, В.М. Кочетков та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Герасимовича. – К. : КНЕУ, 2010. – 599 с.
2. Банківська система: підручник / [М. І. Крупка та ін. ; за ред. М. І. Крупки] ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. – 554 с.
3. Безугла В.О. Страхування / В.О. Безугла. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 580 с.
4. Беручка В. О. Страхування / В. О. Беручка. – К. : ЦУЛ, 2008. – 580 с.
5. Іващенко В. В. Основи банківської справи / В. В. Іващенко, І. Ш. Невлюдов, Г. А. Краснобрижа. – К.: Кондор, 2010. – 147 с.
6. Кузнецова С. А. Банківська система: навч. посіб. / С. А. Кузнецова, Т. М. Болгар, З. С. Пестовська; за ред. С. А. Кузнецової. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 400 с.
7. Левандівський О.Т. Банківські операції : [навчальний посібник] / О.Т. Левандівський, П.Е. Деметер. – К. : Знання, 2012. – 463 с.
8. Прасолова С.П. Банківські операції : [навчальний посібник] / С.П. Прасолова. – К. : ЦУЛ, 2013. – 568 с.
9. Страхування : підручник / [за ред. В. Д. Базилевича]. – К. : Знання, 2008. – 1019 с.
10. Страхування: лаб. практикум / Р. В. Пікус [та ін.]. – Київ : Логос, 2014. – 207 с.
11. Страхування: опор. конспект лекцій / [Р. В. Пікус та ін.] ; за ред. Р. В. Пікус. – Київ : Логос, 2015. – 275 с.
12. Тетарчук І. В. Банківське право : [навчальний посібник] / І. В. Тетарчук. – К. : ЦУЛ, 2016. – 214 с.
13. Ткаченко Н. В. Страхування: підручник / Н. В. Ткаченко ; Ун-т банк. справи Нац. банку України (м. Київ). – Київ : УБС НБУ, 2014. – 570 с.

14. Холодна Ю.Є. Банківська система: навч. посіб. / Холодна Ю. Є., Рац О. М. ; Харк. нац. екон. ун-т. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 314 с.

15. Центральний банк і грошово-кредитна політика: навч. посібник : рек. МОН України для студ. ВНЗ / за ред. Т. Д. Косової, О. О. Папаїки ; МОН України, Донецький НУЕТ імені М.Туган-Барановського. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 319 с.

Затверджено на засіданні кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки (Протокол №6 від 25.01.2017 р.)

Голова фахової атестаційної комісії

М.А. Слатвінський